

П'ЯТИЙ І ШОСТИЙ СЕМЕСТРИ

Морфологія

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сучасна українська мова (морфологія)
Викладач (-і)	Джочка Ірина Федорівна
Контактний телефон викладача	(0342)596008
E-mail викладача	irina.dzhochka@gmail.com
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 9 (270 годин).
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Очні консультації: 30 год. Вівторок 13.30-15.30. Кафедра української мови, 312 ауд. Онлайн-консультації: 60 год. Розклад присутності викладача: вівторок з 11.30-13.30.
2. Анотація до курсу	
<p>Курс «Сучасна українська мова (Морфологія)» належить до нормативних дисциплін і вивчається студентами спеціальності «Філологія (Українська мова і література)» на третьому курсі і має на меті дати розуміння логіки розвитку морфологічного рівня граматичної будови української мови. Він спрямований на вивчення основних положень морфології, пов'язаних із українською і світовою лінгвістикою. Програма курсу передбачає аналіз морфологічних одиниць і категорій, зважаючи на два взаємопов'язані й водночас різноманітні підходи – традицію і новаторство. Морфологія є одним із найскладніших розділів курсу, тому знання морфологічних норм є базовим для формування професійної компетенції студентів-філологів.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета навчальної дисципліни – сформувати в студентів мовно-лінгвістичні компетенції – сукупність лінгвістичних (морфологічних) знань про мову як суспільне явище і систему, що постійно розвивається, виробити вміння оперувати лінгвістичними знаннями у професійній та науково-дослідницькій діяльності, а також сформувати у студентів систематизовані теоретичні й практичні наукові знання про класичні й нові підходи у класифікації та аналізі морфологічних явищ української мови; установлювати категорійні ознаки для кожної частини мов.</p> <p>Основні завдання вивчення дисципліни “Сучасна українська мова (Морфологія)” є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ознайомити з класичними та сучасними підходами до вивчення морфології у програмі вишу та у шкільній граматиці, із фундаментальними студіями вчених-граматистів; • навчити визначати основні поняття граматики: граматична категорія, граматичне значення, граматична форма, пов'язуючи їх з аналізом частин мови; • забезпечити розуміння й диференціацію критеріїв класифікації частин мови, уміння здійснити загальну характеристику кожної частини мови, зокрема визначення загальнокатегоріальних значень частин мови, їх граматичних категорій, систем словозміни, синтаксичних функцій (первинних і вторинних), особливостей словотвору; явищ переходу в системі частин мови; • розвинути практичні вміння правильного використання морфологічних норм як в усному, так і в писемному мовленні. засвоїти знання, що складають зміст сучасної української літературної мови як науки, усвідомити й запам'ятати систему лінгвістичних понять, оволодіти мовознавчою термінологією; • усвідомити поняття про нормативність української літературної мови, сприяти ґрунтовному оволодінню граматичними й стилістичними нормами сучасної української літературної мови; • підвищити рівень культури усного й писемного мовлення студентів; • виробити критичне ставлення до свого мовлення й суспільної мовної практики; • збагатити лексичний запас новими термінами з фахової підготовки; • навчити самостійно працювати з науковою, навчальною, довідковою літературою. 	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>У результаті вивчення курсу «Сучасна українська мова. Морфологія» ви (студенти) зможете набути такі компетентності:</p> <p>1. Здатність спілкуватися державною мовою в усній і письмовій формах.</p>	

2. Здатність бути критичним і самокритичним.
3. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних (морфологічних) фактів.
4. Здатність здійснювати лінгвістичний (морфологічний) аналіз усіх частин мови.
5. Здатність до самостійного опрацювання наукових та методичних праць, уміння добирати посібники й підручники, які найбільше відповідають цілям і умовам навчання.
6. Здатність інтерпретувати основні мовознавчі поняття, здатність застосовувати їх у процесі аналізу та інтерпретації текстів різних стилів.
7. Здатність втілення сучасних наукових досягнень у граматиці української мови в загальноосвітні навчальні заклади, у практику викладання української мови.
8. Здатність визначати частин мови, розрізняти лексико-граматичні класи слів, утворені шляхом переходу з інших частин мови.
9. Здатність аналізувати лексико-граматичні ознаки частин мови, перехідні явища в лексико-граматичних розрядах і правильно вживати морфологічні норми відповідно до правил словозміни.
10. Здатність використовувати й залучати до роботи нові інформаційні технології.
11. Здатність працювати у групах, розв'язуючи певну проблему чи аналізуючи конкретний мовний матеріал.

Результати навчання:

1. Вільне спілкування з професійних питань державною мовою як усно, так і письмово, використання її для організації ефективної комунікації та навчання;
2. Знання і розуміння морфологічного рівня системи мови, вміння застосовувати набуті знання у професійній діяльності;
3. Знання морфологічних норм української літературної мови та вміння їх застосовувати у практичній діяльності;
4. Організація процесу свого навчання і самоосвіти (самостійної роботи); професійно-методичної та навчальної діяльності;
5. Набуття навичок пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, кваліфікованої презентації результатів професійної (педагогічної, наукової, інноваційної) діяльності із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
6. Уміння аналізувати мовні морфологічні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;
7. Уміння відбирати навчальний матеріал, що відповідає процесу комунікації й посильний та доступний для учнів різних вікових груп у закладах середньої освіти.
8. Уміння визначати рівень особистісного і професійного розвитку, моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення.
9. Уміння аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у сфері граматики, оцінювати результати власних наукових досліджень з використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій.
10. Навички інтерпретації розвитку мовознавчої думки в царині морфології від давнини до сучасності, знати відомі праці українських граматистів.
11. Уміння дотримуватися правил академічної доброчесності.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	24 / 24
Практичні заняття	36 / 26
Самостійна робота	120 / 40

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
П'ятий / Шостий	035 Філологія	Третій	Нормативний

5 СЕМЕСТР

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Літера- тура	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Граматика як наука.	Лекція;	1-11,	Опрацювати	Поточний	Протягом

<p>Граматичне значення. Граматика як наука, її предмет і завдання. Морфологія як розділ граматики, її предмет та завдання. Зв'язок морфології з іншими мовознавчими дисциплінами. Граматичне значення. Ознаки граматичного значення. Способи і засоби його вираження.</p>	<p>практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>13-17, ГС 2</p>	<p>відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 1 год., 2 год., 5 год.</p>	<p>контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.</p>	<p>семестру згідно з розкладом занять 3</p>
<p>Тема 2. Граматика як наука. Граматична форма. Граматична категорія. Граматична форма, її типи. Морфологічна парадигма. Типи морфологічних парадигм. Граматична категорія. Класифікація граматичних категорій.</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-11, 13-17, ГС 2</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 1 год., 2 год., 5 год.</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять 3</p>
<p>Тема 3. Частина мови. Принципи їх класифікації. Частина мови як лексико-граматичні класи слів: а) гомогенна та гетерогенна класифікації; б) семантичний критерій виділення частин мови; в) морфологічний та синтаксичний критерії. Традиційна класифікація частин мови. Займенник, вигук, слова категорії стану, модальні слова та зв'язки в системі частин мови. З історії вивчення частин мови. Характеристика основних граматичних праць другої половини ХХ – початку ХХІ ст. (монографічні та довідкові видання, найважливіші підручники тощо), у яких розкрито питання морфології. Перехідні явища в системі частин мови.</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-11, 13-17, ГС 2</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 1 год., 2 год., 10 год.</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять 3</p>
<p>Тема 4. Іменник. Лексико-граматичні категорії іменника. Іменник як центральна частина мови: його значення, морфологічні ознаки та синтаксичні функції. Власні та загальні назви. Іменники з конкретним та абстрактним значенням. Категорія істот / неістот.</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-11, 13-17, ГС 2, МП 13</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять 3</p>

Збірні та одиничні іменники. Категорія речовинності. Субстантивація іменників.			інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 10 год.		
Тема 5. Категорія роду іменника. Загальна характеристика категорії роду. Способи і засоби вираження категорії роду. Іменники “спільного роду”. Іменники “подвійного роду”, “потенційного роду”. Рід невідмінюваних іменників. Варіантні родові форми. Сучасні тенденції в родовій категоризації іменника.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, МП 3, 13	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 10 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 5. Категорія числа іменника. Категорія числа як словозмінна граматична категорія. Граматичні засоби вираження категорії числа. Класифікаційні елементи в категорії числа. Історія граматичної категорії числа іменника, занепад двоїни та її залишки в українській мові.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, МП 3, 13	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 10 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 7. Категорія відмінка іменника. Загальна характеристика категорії відмінка іменників. Граматичні засоби вираження категорії відмінка. Центральні відмінки: називний і знахідний. Семантичні різновиди родового відмінка. Значення давального, орудного та місцевого відмінків. Кличний відмінок в українській мові, правила вживання відмінкових флексій кличного відмінка.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, МП 3, 4, 13	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год.,	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

			10 год.		
Тема 8. Словозміна іменника: відміни іменників, особливості словозміни іменників I, III і IV відмін. Історія формування сучасної відмінкової системи іменника. Критерії поділу іменників за відмінами. Іменники 1 відміни, поділ на групи. Особливості словозміни. Іменники 3 відміни. Особливості словозміни. Іменники 4 відміни. Особливості словозміни.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, 8	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 10 год.	Поточний контроль – 5 б. Контр. робота – 10 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
Тема 9. Словозміна іменника: особливості словозміни іменників II відміни. Іменники 2 відміни. Поділ на групи. Іменники 2 відміни. Поділ на групи. Особливості словозміни. Родовий відмінок іменників чоловічого роду однини 2 відміни: особливості відмінкових закінчень -а (-я) / -у (-ю). Родовий відмінок множини іменників 2 відміни: особливості відмінкових закінчень. Кличний відмінок: особливості відмінкових закінчень. Відмінювання прізвищ.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, 8	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 10 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
Тема 10. Словотвір іменника: структура іменникових основ. Суфіксальний словотвір іменників: а) модифікаційні суфікси; б) мутаційні суфіксальні морфеми; в) транспозиційні деривати. Префіксальний словотвір іменників. Конфіксація як спосіб творення іменників. Нульова суфіксація. Словоскладання та основоскладання. Абревіація. “Неморфологічні” способи творення іменників: а) семантичний; б) зрощення; в) конверсія. Словотвір оказіональних іменників української мови.	Практичне заняття, самостійна робота	1-11, 13-17	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 4 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
Тема 11. Наголошування, правопис, стилістичне використання іменників. Морфологічний аналіз іменників. Словотвір оказіональних іменників української мови. Морфологічний	Практичне заняття, самостійна робота	1-11, 13-17	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і	Поточний контроль – 5 б. Контрольна робота – 10 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3

аналіз іменника. Наголошування іменників: загальна характеристика, типові помилки. Стилiстичне використання іменників.			вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 6 год.	Самостійна робота – 1 б.	
Тема 12. Прикметник: лексико-граматичні розряди. Прикметник: загально категорiальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Лексико-граматичні розряди прикметників. Якісні прикметники: семантико-граматичні ознаки. Відносні прикметники семантика та творення. Морфологічні зміни, які відбуваються при утворенні відносних прикметників. Присвійні прикметники: семантика та творення. Морфологічні зміни, які відбуваються при утворенні присвійних прикметників. Проміжні лексико-граматичні розряди прикметників. Присвійно-якісні прикметники. Присвійно-відносні прикметники. Якісно-відносні прикметники.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, МП 7	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 10 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 13. Прикметник: ступені порівняння. Категорія ступенів порівняння прикметників. Якісні прикметники, які не утворюють ступенів порівняння. Вищий ступінь порівняння: проста та складена форми. Морфологічні зміни, які відбуваються при утворенні простої форми компаратива. Найвищий ступінь порівняння: проста, складна та складена форми.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, МП 7, 10	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 10 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 14. Прикметник: форми, словозміна. Повні і короткі форми прикметників. Стягнені і нестягнені форми коротких прикметників (з історичним коментарем). Сфера використання різних форм. Словозміна прикметників. Словотвір прикметників. Ад'єктивізація. Наголошування і правопис прикметників. Стилiстичне	Практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, МП 7	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

використання прикметників. Морфологічний аналіз прикметників.			практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 10 год.		
Тема 15. Числівник: загальна характеристика, розряди за значенням. Значення числівника як частини мови; морфологічні особливості числівника; синтаксичні особливості числівника. Розряди числівників за значенням: порядкові та кількісні: означено-кількісні (власне-кількісні; дробові; збірні); неозначено-кількісні.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, МП 1, 8, 12	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; зробити морфологічний аналіз числівника 2 год., 2 год., 15 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 16. Числівник: розряди, синтаксичні зв'язки, відмінювання. Структурні розряди числівників (прості, складні, складені). Відмінювання числівників. Зв'язок числівників з іменниками. Статус порядкових числівників у лінгвістиці. Історія формування числівника; нумералізація. Морфологічний аналіз числівника.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, МП 1, 8, 12	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; зробити морфологічний аналіз числівника 2 год., 2 год., 15 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 17. Займенник: розряди за значенням, співвіднесення з іменними частинами мови, відмінювання. Займенник у системі частин мови; семантика та граматичні ознаки займенників. розряди займенників за значенням; перехід займенників в інші частини мови.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, МП 16	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання вправи, указані в інструктивно-методичних	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

			матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 15 год.		
Тема 18. Займенник: співвіднесення з іменними частинами мови, відмінювання. Групи займенників за їх співвіднесеністю з іншими частинами мови. Відмінювання займенників. Проніміалізація. Стилїстичне використання займенників; правопис займенників. Морфологічний аналіз займенників.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, МП 16	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 15 год.	Поточний контроль – 5 б. Контр. робота – 10 б. Самостійна робота – 1 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

6 СЕМЕСТР

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Дієслово. Загальна характеристика. Дієслово як центральна частина мови, його значення, морфологічні ознаки та синтаксичні функції. Система граматичних форм дієслова. Граматичні категорії дієслова, їх класифікація. Основа теперішнього часу та основа інфінітива. Інфінітив, його значення, морфологічні ознаки та синтаксичні функції. Структурні класи дієслова.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-10, 12-17, ГС 6, МП 17, 18	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 2 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 2. Категорія виду. Категорія виду як загальнодієслівна граматична категорія. Видові відтінки у межах доконаного і недоконаного виду. Способи творення корелятивних видових пар. Одновидові дієслова: а) недоконаного виду; б) доконаного виду. Двовидові дієслова. Контекстуальні засоби вираження граматичного значення виду в двовидових дієсловах. Видові протиставлення в системі сучасних	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-10, 12-17	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

дієслів. Дієслівні роди як морфолого-словотвірні категорії: а) часові, або фазові; б) кількісні; в) результативні.			самостійної роботи; 2 год., 2 год., 2 год.		
Тема 3. Категорія перехідності / неперехідності. Категорія стану. Категорія перехідності / неперехідності як морфолого-словотвірно-синтаксична категорія. З історії дослідження категорії перехідності / неперехідності. Перехідні дієслова: семантичні та граматичні ознаки. Непрямо-перехідні дієслова. Неперехідні дієслова: семантико-граматична характеристика. Категорія стану як граматична дієслівна категорія. З історії дослідження категорії стану. Категорія стану за В.В. Виноградовим: а) дієслова активного стану; б) дієслова пасивного стану; в) дієслова зворотно-середнього стану; г) позастанові дієслова. Сучасна теорія категорії стану. Категорія стану як морфолого-словотвірно-синтаксична категорія (за І. Р. Вихованцем).	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-10, 12-17	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 2 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 1 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 4. Категорія способу. Категорія способу: загальна характеристика, проблема визначення компонентного складу. Дійсний спосіб. Умовний спосіб: значення, форми вираження. Наказовий спосіб: семантичні різновиди, граматичні форми та їх засоби вираження. Спонукальний та бажальний способи: семантика та засоби вираження. Транспозиційні особливості форм дієслівного способу.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-10, 12-17	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 2 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 5. Категорія часу. Загальна характеристика категорії часу. Грамема теперішнього часу: особливості творення і вживання. Грамема минулого часу: особливості творення і вживання. Давноминулий час: семантика і засоби вираження. Майбутній час: особливості творення і вживання. Три форми майбутнього часу (з історичним коментарем).	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-10, 12-17, ГС 1, МП 2	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

Транспозиційний потенціал граем часу.			практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.		
Тема 6. Дієвідмінювання. Категорії особи, роду, числа. Поділ дієслів на дієвідміни: дієслова I дієвідміни; дієслова II дієвідміни; дієслова архаїчної групи. Загальна характеристика категорії особи. Особливості використання особових форм. Дієслова неповної особової парадигми. Безособові дієслова. Словотвір дієслів: внутрішньодієслівний словотвір (префіксація, конфіксація, суфіксація); творення дієслів від основ інших частин мови (суфіксація, конфіксація, суфіксально-постфіксальний словотвір; префіксально-суфіксально-постфіксальний спосіб). Морфологічний аналіз особово-родових форм дієслів.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-10, 12-17, ГС 1	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 1 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 7. Дієприкметник. Дієприслівник. Предикативні форми на -но, -то. Частиномовний статус дієприкметника. Морфологічні ознаки і синтаксична роль. Активні дієприкметники: їх значення і творення. Пасивні дієприкметники: їх значення і творення. Морфонологічні зміни при творенні пасивних дієприкметників. Перехід дієприкметників у прикметники та іменники. Правопис дієприкметникових суфіксів. Написання не з дієприкметниками. Дієприкметниковий зворот. Розділові знаки при дієприкметниковому звороті. Безособові предикативні форми на -но, -то. Частиномовний статус дієприслівника. Морфологічні ознаки і синтаксична роль. Дієприслівники доконаного і недоконаного виду. Творення і вживання дієприслівників. Дієприслівниковий зворот. Розділові знаки при дієприслівниковому звороті. Морфологічний аналіз дієприкметників і дієприслівників.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-10, 12-17, МП 5, 11, 19	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.	Поточний контроль – 5 б. Контр. робота – 10 б. Самостійна робота – 1 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 8. Прислівник. Прислівник як частина мови: загальна характеристика. Значення і	Лекція; практичне заняття;	1-10, 12-17, ГС 2,	Опрацювати відповідні наукові	Поточний контроль – 5 б.	Протягом семестру згідно з

розряди прислівників. Займенникові прислівники. Лексико-граматичні розряди прислівників: означальні, обставинні, предикативні, модальні. Означальні прислівники. Обставинні прислівники. Словотвір прислівників: а) відприкметникові прислівники; б) відіменникові прислівники; в) відчислівникові прислівники; г) прислівники, похідні від займенників, дієслів і прислівників; г) складні і складені прислівники. Адвербіалізація. Наголос у прислівниках.	самостійна робота	МП 10, 20	джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.	Самостійна робота – 0,5 б.	розкладом занять
Тема 9. Слова категорії стану Модальні слова. Слова категорії стану: а) частиномовний статус слів категорії стану; б) загальна характеристика: категоріальне значення, граматичні ознаки, синтаксична функція; в) лексико-семантичні групи предикативних прислівників; г) морфологічні типи слів категорії стану; г) граматичні характеристики. Поняття про модальність. Об'єктивна / суб'єктивна модальність, реальна / гіпотетична модальність. Модальні слова: а) частиномовний статус модальних слів; б) загальна характеристика: категоріальне значення, морфологічні та синтаксична властивості; в) семантичні групи модальних слів; г) морфологічні типи модальних слів. Морфологічний аналіз прислівників.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-10, 12-17, ГС 2	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 1 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 10. Службові частини мови. Прийменник. Загальна характеристика службових слів. Частиномовний статус прийменника, загальна характеристика. Походження прийменників: первинні і вторинні прийменники. Групи прийменників за будовою: прості, складні і складені. Семантичні типи прийменників: локативні, темпоральні, об'єктні, означальні, логічні. Вживання прийменників з відмінковими формами іменників. Значення прийменників, ужитих з різними непрямыми відмінками іменників. Синонімія прийменникових конструкцій. Правопис прийменників. Морфологічний аналіз прийменників.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-10, 12-17, ГС 2, 4, МП 9	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

<p>Тема 11. Сполучник. Частиномовний статус сполучника. Характеристика сполучників: а) за походженням (первинні і вторинні); б) за будовою (прості, складні і складені); в) за способом уживання (одиночні, повторювані, парні). Сурядні сполучники, їх типи. Підрядні сполучники, їх типи. Сполучники і сполучні слова. Правопис сполучників. Морфологічний аналіз сполучників.</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-10, 12-17, ГС 2, 3, МП 6, 15</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 12. Частка. Проблема лінгвістичного статусу часток. Групи часток за значенням: а) фразові; б) модальні; в) емоційно-експресивні; г) формотворчі; г) словотворчі. Склад часток за походженням (первинні та вторинні). Групи часток за будовою. Зв'язки як окремий тип службових слів-морфем. Групи часток за місцем у реченні. Правопис часток. Морфологічний аналіз часток.</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-10, 12-17, ГС 2, 5</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 13. Вигук. Проблема частиномовного статусу вигуків. Групи вигуків за значенням: а) емоційні; б) наказові; в) спонукальні; г) апелятивні; г) вокативні; д) етикетні. Групи вигуків за походженням (первинні та вторинні). Звукова структура первинних вигуків. Звуконаслідувальні слова-речення. Правопис вигуків і звуконаслідувальних слів. Морфологічний аналіз вигуків.</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-10, 12-17, ГС 2, МП 14</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Контр. робота – 10 б. Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
6. Система оцінювання курсу					
<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт 9.3. Види контролю Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Загальні 100 балів кожного семестру (5 і 6) передбачають:</p>				

	20 балів – поточний контроль (усні відповіді, тестові роботи, словникові диктанти); 20 балів за контроль змістових модулів; 10 балів за самостійну роботу; 50 балів за іспит.
Вимоги до письмової роботи	Ви повинні виконати контрольні роботи, що складаються з теоретичних питань, практичних завдань для перевірки навиків та здібностей, зокрема уміння охарактеризувати лексичні, морфологічні, синтаксичні й словотвірні ознаки усіх іменних частин мови.
Поточне тестування	Проводиться за кожною темою, оцінюється за 5-бальною системою.
Практичні заняття	Максимальна оцінка за кожне заняття 5 балів. Наприкінці курсу виводимо середній показник, який множимо на коефіцієнт, який дозволяє отримати максимальну оцінку 20 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають оцінюванню. Мінімальна кількість балів для допуску до іспиту – 25 балів.

Методи контролю

Методи усного контролю – це бесіда, розповідь студента, роз'яснення. Основою усного контролю слугує монологічна відповідь студента (у підсумковому контролі це більш повний, системний виклад) або запитально-відповідна форма – бесіда, у якій викладач ставить запитання і чекає відповіді. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі.

Письмовий контроль (контрольна робота, екзаменаційна робота) забезпечує глибoku і всебічну перевірку засвоєння, оскільки вимагає комплексу знань і умінь студента. У письмовій роботі студентові необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язання конкретних завдань, проблем, крім того, виявляється ступінь оволодіння письмовою мовою, уміння логічно, адекватно проблемі скласти свій текст, оцінювати проблему.

Дидактичний тест (тест досягнень) – це набір стандартизованих завдань із визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його студентами.

Контроль набутих знань і умінь із навчальної дисципліни здійснюється на практичних заняттях та під час перевірки виконаної студентом самостійної роботи шляхом усного чи письмового опитування студента.

Форми контролю: усне опитування згідно із планами практичних занять, тестова самостійна робота, словниковий диктант, контрольна робота, самостійна робота, конспект наукових праць, екзаменаційна робота.

7. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Положення 1](#) і [Положення 2](#).

Студент повинен уникати будь-яких порушень академічної доброчесності. Забороняються плагіат та списування. Заохочується активність, ініціативність, творчий підхід. Обов'язковим є виконання усіх письмових завдань: вправ, підсумкових тестів до кожної теми, конспектування зазначених статей, здійснення самостійного морфологічного аналізу усіх частин мови.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.

Пропуски практичних занять відпрацьовуються в такий спосіб: опрацювання теми, усна або письмова відповідь, написання письмової роботи відповідно до плану заняття.

Обов'язковим для отримання допуску до іспиту є написання контрольних робіт, тестових робіт, виконання самостійної роботи.

Викладач гарантує доступність консультацій та отримання інформації як у межах університету, так і можливість заочної комунікації та консультування (телефон, вайбер, електронна пошта).

8. Рекомендована література

1. *Алексієнко Л. А., Зубань О. М., Козленко І. В.* Морфологія сучасної української мови: [Морфологія. Словотвір. Парадигмологія]: навч. посіб.; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський ун-т, 2014. 675 с.

2. *Бойко В. М., Давиденко Л. Б.* Граматика української мови: морфеміка, словотвір, морфологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2014. 246 с.

3. *Вихованець І. Р., Городенська К. Г.* Теоретична морфологія української мови: академічна граматики

української мови. Київ : Пульсари, 2004. 400 с. URL: <http://1576.ua/books/3368>

4. Горпинич В. О. Морфологія української мови : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ВЦ «Академія», 2004. 336 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=1239>

5. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова; за ред. К. Г. Городенської. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.

6. Лаврінець О., Симонова К., Ярошевич І. Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с.

7. Плющ М. Я. Граматика української мови : у 2 ч. Ч. І. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : підручник. Київ : Вища школа, 2005. 286 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=1414>

8. Сучасна українська мова: Морфологія: Підручник. Затверджено МОН / за ред. А. К. Мойсієнка. Київ, 2013. 524 с.

9. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.

Методичне забезпечення

10. Джочка І. Ф. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: схеми та зразки аналізу. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. 196 с.

11. Джочка І. Ф. Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: Вступ. Іменні частини мови : збірник тестів. Івано-Франківськ : Супрун В. П., 2019. 152 с.

12. Джочка І. Ф. Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: Дієслово. Незмінні частини мови : збірник тестів. Івано-Франківськ : видавець Голіней О. М., 2016. 132 с.

13. Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: збірник вправ : навч. посібник. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. 372 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=834>

14. Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Практична морфологія: [навч. посібник, реком. МОН України]. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. 588 с.

15. Джочка І. Ф. Сучасна українська літературна мова. Морфологія ІЧМ: матеріали до хрестоматії з дисципліни. Івано-Франківськ: НБ ПНУ, 2018. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=7819>

16. Джочка І. Ф. Сучасна українська літературна мова. Морфологія ДНЧМ: матеріали до хрестоматії з дисципліни. Івано-Франківськ: НБ ПНУ, 2018. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=7819>

17. Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: термінологічний словник. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. 84 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=835>

Граматичні словники

ГС 1. Алексієнко Л. А. І. В. Козленко. Граматичний словник українських дієслів : у 2 т. К. : Київський ун-т, 1998.

ГС 2. Глібчук Н., Добосевич У. Словник міжчастиномовних омонімів сучасної української мови. Львів : Априорі, 2016. 640 с.

ГС 3. Городенська К. Г. Граматичний словник української мови : Сполучники. Херсон : Вид-во ХДУ, 2007. 340 с.

ГС 4. Загнітко А. П. Словник українських прийменників / [А. П. Загнітко та ін.]. Донецьк, 2007. 416 с.

ГС 5. Загнітко А., Каратаєва А. Словник часток : матеріали і статті : науково-навчальне видання.. Донецьк : ДонДУ, 2012. 382 с.

ГС 6. Колібаба Л., Фурса В. Словник дієслівного керування. К. : Либідь, 2016. 656 с.

ГС 7. Критська В.І., Недозим Т.І., Орлова Л.В., Пуздирева Т.К., Романюк Ю.В. Граматичний словник української літературної мови. Словозміна: Близько 140 000 слів / Відп. ред. Н.Ф. Клименко. К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2011. 760 с.

ГС 8. Лозова Н. Є. В. Б. Фридрак. Дзвона чи дзвону? або -а (-я) чи -у (-ю) в родовому відмінку : Словник-довідник. К. : Наук. думка, 2007. 168 с.

Монографічні праці

МП 1. Арполенко Г. П., Городенська К. Г., Щербатюк Г. Х. Числівник української мови. К. : Наук. думка, 1980. 242 с.

МП 2. Барчук В. Граматична темпоральність: Інтервал. Час. Таксис : монографія. Івано-Франківськ : Сімик, 2011. 415 с.

МП 3. Безпояско О. К. Іменні граматичні категорії. К. : Наук. думка, 1991. 171 с.

МП 4. Вихованець І. Р. Система відмінків української мови. К. : Наук. думка, 1987. 231 с.

МП 5. Гнатюк Г. М. Дієприкметник у сучасній українській мові. К. : Наук. думка, 1982. 248 с.

МП 6. Городенська К. Г. Сполучники української літературної мови : монографія. К. : Вид. дім Дмитра

Бураго, 2010. 208 с.

МП 7. Грищенко А.П. Прикметник в українській мові. К. : Наукова думка, 1978. 207 с.

МП 8. Івченко М. П. Числівники української мови. К. : Вид-во Київ. держ. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка, 1955. 143 с.

МП 9. Колодяжний А. С. Прийменник : матеріали до лекцій з курсу сучасної української літературної мови. Харків : Вид-во Харків. ун-ту, 1960. 165 с.

МП 10. Костусяк Н. М. Категорія ступенів порівняння прикметників і прислівників. Луцьк: Вежа, 2002. 179 с.

МП 11. Коць Л. М. Дієприслівник у сучасній українській літературній мові : специфіка зв'язків та їх значень. К. : Вид-во АН УРСР, 1964. 163 с.

МП 12. Лукінова Т. Б. Числівники в слов'янських мовах (порівняльно-історичний нарис). К. : Наук. думка, 2000. 370 с.

МП 13. Матвіяс І. Г. Іменник в українській мові. К., 1974. 184 с.

МП 14. Мацько Л. І. Інтер'єктиви в українській мові : навч. посібник. К. : КДПІ, 1981. 130 с.

МП 15. Медведєв Ф. П. Система сполучників в українській мові. Вид-во ХДУ ім. О. М. Горького, 1962. 91 с.

МП 16. Ожоган В. М. Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови. К. : Вид-во Інституту укр. мови, 1997. 230 с.

МП 17. Русанівський В. М. Дієслово – рух, дія, образ. К. : Рад. школа, 1977. 111 с.

МП 18. Русанівський В. М. Структура українського дієслова. К. : Наук. думка, 1971. 315 с.

МП 19. Сасинович Е. С. Дієприслівники в сучасній українській мові. К. : Рад. школа, 1963. 107 с.

МП 20. Чапля І. К. Прислівники в українській мові. Х. : Вид-во ХДУ, 1960. 124 с.

Викладач: кандидат філологічних наук,
доцент Ірина Федорівна Джочка